

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:
Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Néhány szó
b. Kemény Gábor közgazdasági programjáról.

XVI.

(Gr. Sch. Gy.) Az új kereskedelmi miniszternek némelyek azt a szemrehányást tették, hogy nagyon hangsúlyozta, köriratában, a nyerstermelést. Ámde ebben a miniszternek tökéletesen igaza van, mert az összes emberi tevékenység között legelől áll a földmivelés, ez képezi alapját az emberi munkálkodás minden többi ágazatának s egyik sincs nálunk jobban elhanyagolva, mint éppen ez: a földmivelés. S ebben legnagyobb részt eddigi földmivelési minisztereinket terheli a mulasztások legtöbbjeért a felelősség súlya.

Nagy tévedés azt hinni, hogy életképes ipar fejlődhetik, ha a földmivelés elesett vagyis — a mi ezzel egyjelentőségű: — ha még mind nem tudott kibontakozni az ugarkényszer és a háromfordulós gazdálkodás nyúgeiből; s ha ez így marad: utóljára a földmivelésnek nem lesz ereje a javak productiójában részt venni, nemcsak, de sőt nem lesz képes vásárolni egy batkát is az iptartól és kereskedelemről, a forgalom lehanyatlík s így rendre-rendre csekélyke iparunk s kereskedelmünk is kivész.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteriumnak mindenekelőtt az a feladata, hogy elhárítsa a földmivelés útjába torlódtott akadályokat; következésképp arra kell törekednie, hogy olyan törvények alkotassanak vagy a meglévők úgy reformáltassanak, hogy azok a kereskedelmi hitelt directe vagy indirecte ne sujtsák.

Sem a telekkönyvi rendtartásnak, sem a törvénykezési rendtartásnak, sem az ipar- vagy urbéri törvényeknek, avagy az összes hiteltörvényeknek és más törvényi intézkedéseknek, melyek közvetlen vagy közvetve a földmivelést, ipart vagy kereskedelmet érintik, nem szabad tárgyalás végett a parlament elé terjesztetnünk, míg a kereskedelmi miniszter belegyezésével nem járult hozzájuk, és egyetlen egy rendeletet sem volna szabad egyik miniszternek sem kiadnia a földmivelési miniszter revisiója nélkül, ha az a rendelet a legtovábbabból bár érinti a földmivelési, ipari vagy kereskedelmi kérdéseket.

Nálunk azonban a kereskedelmi miniszterium fontossága lassan-lassan a háttérbe szorult s utóljára éppen semmi figyelemmel sem voltak rája, hanem mindent, a mi reá tartozott volna, mások is nélküle végeztek.

Új földmivelési miniszterünk, úgy látszik, a multban követelt az iránytval silletőleg az eddigi földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi

miniszterek által eltűrt ignoráltatással szakítani akar.

Mikor a miniszter ur e fontos tárczát elvállalta, kötségtelenül feladatul tűzte maga elé földmivelési, ipari és kereskedelmi s általában összes nemzetgazdasági viszonyaink tártongó sebeit begyógyítani, ha nem is épen véglegesen, de legalább megkezdeni a gyógyymódot.

Az elveket, melyeket e feladat megoldásában br. Kemény Gábor követni fog, körlevélből nem igen lehet megítélni, a meny nyíben az inkább megvilágítását tartalmazza szomorú állapotainknak, semmint egy közgazdasági programm vezérelveit.

Bármik legyenek azonban az elvek, a kitűzött feladatokat organumok nélkül nem lehet megoldani, nem is tekintve — a mi még szükségesebb: — hogy pénz is kell.

Kereskedelmi és ipari kérdésekben az ipar- és kereskedelmi kamarák állanak a miniszter rendelkezésére; ellenben a földmivelés érdekeinek képviselőit máj semmi közeggel sem bír, minekutána a gazdasági egyesületeket nem számíthatjuk ide, nem lévén e téren az egyleti úgy kifejlöve.

A földmivelés az egyes vidékeken, geográfiai helyzetükhöz képest különbözik; ezeknek a különböző vidékeknek ennélfogva különféle, néha egészen eltérő agriculturalis érdekeik és szükségleteik vannak. Ezekre nézve tehát a központi kormány nem nyerhet biztos tájékozást és áttekintést, ha nem rendelkezik specialis vidéki organumokkal.

Ezekből, úgy hisszük, kétségtelen, hogy a mint vannak iparkamaráink: azonképen szükséges szervezni bizonyos geográfiai vidékek szerint földmivelési kamarákat vagy collegiumokat.

E kamarákat aztán administrative összekötötésbe kellene hozni a birtokszabályozásokkal, tagozatokkal stb., a költségfedeztet pedig az összes földbirtokra kironí. Ha a kereskedelmi és ipar elbir hordozni iparkamarai fenntartása érdekében 4% ot: miért ne tehetné meg ezt a földbirtok is? Hisz ugy is az ő érdekeiről van szó s 1 vagy 1 1/2 % terhe alatt még nem roskadna le. Melékesen megjegyezve, a birtokszabályozási és tagosítási költségeket is föl kellene osztani több év terhére.

A mi a közgazdasági kérdésekben a miniszter rendelkezésére álló pénzerőt illeti: bizonyos nagy, föltétlenül szükséges productiv kiadásokat többé nem lehet elodázni, s ha nincs rájuk pénz, meg kell ragadni az utolsó eszközt is: szigorú ellenőrzés alá helyezett állampapírpénz kibocsátását.

Még egy pár szót.
Vannak különböző államczélok: a ha-

talmi czél, az egyéni jogczél és a cultur-czél.

E czélokra az államnak egymással összhangban kell törekednie.

Mivel több áldozatot hozunk e hatalmi czélnak, annál több figyelemben s ápolásban kell részesítnünk az egyes polgár gazdasági érdekeit.

Fájdalom, nálunk eddigelő csaknem egyedül a hatalmi czélról gondoskodtak, azért hoztak áldozatokat. A politika a monarchia egész oeconomiai tevékenységét megbénította, a tüke elbujdokolt.

Végre is a nép fizeti meg ennek a végzetes egyoldalúságnak az árát; de csak addig, míg le nem roskad a terhek alatt! Pedig a politikai helyzet és financialiter kedvezőtlen viszonyok nyomása alatt is lehet gondolni, ápolni a közgazdaság érdekeit; csak akarni kell s a sok beszéd helyett már egyszer — cselekedni is!

— A nagyszobeni „Observatoriul” febr. 5-ki száma az iskolai törvény módosításáról szóló javaslatról ily czim alatt értekezik: „A román iskolák és a román nyelv kiirtását czélzó javaslat.” Erdély különböző vidékeiről, valamint a Bánátról s Magyarországi más megyéiből állítólag biztos értesülések vannak az idézett lapnak, hogy „a görög keleti clérus és nép azt kéri főpapjaitól és a consistoriumoktól, mondják meg, hogy a szervezeti alapszabályzatnak mi érvénye van a jelen törvényjavaslattal szemben, melynek nyilvánvaló czélja nyilvánunk és nemzetiségünk teljes kiirtani.” Ugyanazon idő alatt a gyulafehérvári metropoliahoz tartozó görög kath. papság és összes értelmiség — így folytatja — emlékiratokban és tiltakozásokban azt kéri az egyházmegyéik fejeitől, hogy mi értelme van még a római pápa bulláinak és Ferencz József császár diplomáinak, melyeknek értelmében a gyulafehérvári metropolia három püspökséggel határozottan román nemzetiséggel és jelleggel (nationalis romanae et linguae romanae) állított fel. Melyik miniszter lesz oly merész, hogy ezen nagy államactusokat szem elől tévesztse, s a fejedelem elé országgyűlés tárgyalás végett oly törvényjavaslatot terjeszsen, mely azokkal homlokegyenest ellenkezik? Ezt kéri a gör. kath. papság minden egyházmegyéiből.” Ezután a cikk néhány sorban kálisan emlékezik meg Bécs régi jóindulatáról s így folytatja: „Azt soha se mondta Bécs a mi apáinknak, legyetek magyarok, hogy politikai jogokat szerezsetek, hanem mindenkor és minden alkalommal azt mondta: legyetek katolikusok, hogy megszabaduljatok a kalvinisták zsarnokságától és a kétféjű sas védve alatt románok maradjatok . . . Ugy a görög keleti és klérus nép is, midőn rendeltlenül ragaszkodik szentesített szer-

kezdődik, Orbigny asszony, kit joggal soroztak a kerület gazdagabb birtokosai közé, mindent elkövetett, hogy szórakoztassa ragyogáshoz szokott nővérét, s unokahugát Mártáth.

Diszes öltözékben tettek látogatást a szomszédos kastélyokban, s az Orbigny asszony vidékben levő majorjaiban. Negyvennyolcz órát töltöttek ele vidéken, még egy napot a grisoli majorházban is töltöttek, melynek réjtjei s legelői határoas az uuelines-i erdőkkel; itt volt alkalmuk a párisi vendégeknek, vidán társasággal, nyílt mezőben futkorázni a zöld pázsinton. Még más éreik is vezérelte ide Mártáth, melyben az alkalommal Mari is osztozott. E kis kirándulások alkalmat nyújtottak nekik megnyitni ismeretségüket egy e vidékbeli fiatal emberrel kit kis gyermekkoruk óta szerettek. Mikor régebb a kis lánykák megérkeztek Grisoelle-ba, egyikük is el nem harapott volna egyetlen cseresznyeszemet, míg nem találkoztak Valentinnel. Valentin aztán a hívásra megjelent, szalma kalapja szélét, zavartan, pirulva forgatva kezei közt s magán kívül az örömtől. Mindig kellett legalább egy nap arra, hogy kedélye visszaterjen a rendes medrébe, s akkor is csak ugy csillapult le, ha a két nővérről magára lehetett.

Mihelyt idegen arcot látott közeledni, gyorsan elmenekült; azon emberek fajához tartozván, kiket a folytonos szerencsétlenség tul idegesékké teszen s hajlandók a féltékenységre. Egész kis gyermek korában komoly szemababban szenvedett, minek következtében hosszas időn át, két szemüveget volt kénytelen hordani, e körülmény mindazon bosszantásokat, gunyt és ingerkedést zu-dította fejére a falujabéli iskolás gyermekek részéről, melyet a testi fogatkozás látása szokott felkelteni az ily körülhelten gyermek-rájban. E

vezeti alapszabályzatához, melylyel részére ünnepléses módon román nemzet. ílet biztosítottatik az egyházban, iskolában és annyival inkább a családban, egyszersmind azonmeggyőződésben van, hogy mi ezen fatális törvényjavaslattal tervezetlik, anachronismus, melyet egész Európa elítélend.” Ezek képezik főbb pontjait a cikknek. Ezek után tisztában lehetünk azon álláspont felől, melyet a román klérus a javaslattal szemben elfoglal.

— A jog- és államtudományi, tanulmányi és vizsgálati rendszer tárgyában összehívott enquete szombat estét tartotta Trefort Á. miniszter elnökele alatt negyedik ülését. Hozzá szözlottak az első kérdéshez: Tanárky Gedeon, Apáthy István, Ribáry József, Hegedüs C. Lajos, Kautz Gyula és Csemegi Károly. Minthogy Kerkápoly K. akar e kérdéshez szözlani, az idő pedig már nagyon későre járt, az elnök az ülést bezárja. A részletes tudósítást a térbánya miatt ezen igen érdekes ülésről legközelebb közlendjük.

Külföld.

Gambetta beszéde, melyet a kamarában — mint új elnök — folyó hó 6-ikán mondott, így hangzik: Urak és képviselők! Elfoglaltván azt a megbitztelő állást, melyet a kamara szavazata rám bíz, élénk köszönetem kifejezésével fordulok önökhöz.

Engedjék meg nekem hozzáténni, hogy a történelmi viszonyok, melyek bizalmuknak eme bizonyítékát megelözték és megadni határozták, azt rám nézve összeségében fontosabb és becsesebbé tették. Valóban, én ama nagy polgár után következem, amaz államférfi után, kit az ország képviselőinek szavazatai csak önkényt hívtak meg a francia köztársaság elnöki székére; (Tap-sok a baloldalon és a centrumban,) hova öt Franciaország ellenállhatatlan ragaszkodása, a parlament megingadhatatlan hűsége és a világ nagyra becsülése követeli. (Tapok.) Ha ő ma a nemzet feje, itt a mi példányképünk, a mi tanítónk marad. (Új tapok.)

Követni fogjuk tanítását és nyomdokait, őt önhittaság nélkül helyettesíteni, de azzal a szilárd elhatározással, hogy hivataloskodásának fővonásait reprodukáljuk: az éber figyelmet minden vitáik fölött, a részrehajlatlanságot minden párt iránt, (Tapok) [az ügyvezetésre fordított kíváló gondot és a szöveék szabadságának féltékeny művelését.

Jóllehet, a köztársasági többség választotta és jogaik és előjogaik elszánt védője vagyok, ismerem kötelességeimet a kisebbségeket védelmezni; remélem, hogy azokat gyöngöség nélkül ama tisztelttel fogom egyesíthetni, melylyel itt mindenki tartozik az alkotmánynak és a köztársaság hatáimainak. (Helyes! Helyes! balról.)

szerecsétlen két szemüveg ezertéle kínzásnak volt okozója, melyeket újból meg újból fel tudott eleveníteni társainak képzelő tehetsége. Valentin, dacozára magas növéseinek, gyenge és beteges volt, nem tudta magát védeni; számos nyert üleg bizonyították, hogy köztük nem ő az erősebb; rendre-rendre megszokta az önmegadást használni egyetlen fegyverül. Valami megbízás, melylyel Fawel oszt. köztanító Villeneuve városkában, átküldte Valentint Grisoelle-ba, egy napon össze-hozta őt Neulise asszonyékkal. Ott szivesen bántak vele, adtak neki edességeket. Felbátoritva e jószág által, melyhez éppen nem volt szokva, Valentin is megkínálta Mártáth és Marit, fából faragott nagyon csinos kis alakokkal, melyeket maga készített, kése egélyével. A két gyermek megbarátkozott a szegényárvával. A falusi fiuk gyűj-ből, Valentin kisasszonynak csufolták őt; annyi igaz, hogy szívében női szelidség és gyöngöség lakozott. Az idő sem lazította meg a baráti kö-teléseket, mely Mártáth és Marit e szegény árvához fűzte; örömmel játszódtak egykor térdein, most szivesen támaszkodtak karjára.

Midőn eljött ideje, hogy sorsot húzzon a katonaságra, Fawel apó nagy szomorúságban volt. Valentin, kihez nagyon ragaszkodott, látva, hogy oly gyenge és elmagyatozt, könnyen huzhatott az urnából rossz sámat. Oly katoná mint ő, bizony-nyal az első hadgyakorlatba bele pusztulna; Mártátha és Mari beszéltek e felől anyjuknak, ki nagy-lelkűen minden gondolkodás nélkül, lefektette a Valentin megszabadítására kíváncsi öszezget. E jó-tétemény híre mélyen meghatotta a fiatal embert, de sem az idő, sem a hála nem voltak képesek legyőzni bátortatlanságát; azonban szivesen követte pártfogónát Rambouilletbe, ha azoknak eszébe jutott felszólítani őt erre.

Hírdetési díjak
Hatszor naszabozott gármond ur vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.
Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hassenstein et Voigler (Wallischgasse 10.) End. Mosse Publicistische Bureau Budapestben. Hassenstein és Voigler hirdetés közv. irodája. Weiss mér hirdetések felvételei irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Serviztár 6. sz.
Nyilvántári czikkék
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Egyszersmind fel fogom önöket, képviselő urak, szözlítani, hogy egyesítésk buzgódságukat, belátásukat, tehetségeiket és minden erejüket az iskolai, katonai, pénzügyi, kereskedelmi és oeconomiai nagy kérdésekre, melyek önök előtt fekezo-nek, s melyek törvényes megoldását az ifjú nemzeték, a hadsereg, a munkások, [a termelők, egy szóval a nemzet várja. (Helyes! helyes!)

Mint az általános szavazatzag által kötszer megerősített megbízottak, önök az elsőnek szivesen engedelmeskedtek, megmentvén a köztársaságot; (Helyes! helyes!) a másodikat végre fogják hajtani, biztosítván neki, a kormányt egyet-értve, a béke jótéteményeit, a szabadság garantíát és a közvélemény által kívánt és az igazságosságon alapuló reformokat. (Hosszas tapsok.)

A képviselőház ülése

— Február 7. —

A ház mai ülésében megtartattak az előadó s indítványozók zárbeszédei.

Hegedüs előadó beszédét a kölcsön ügyében alább közöljük.

Bujanovics Sándor fenntartja azon állítást, hogy oly tágkörű felhatalmazást magyar parlament még nem szavazott meg, s hogy ez könnyelműleg veszélyezteti az ország hitelét. A m. elnök az érveket úgy szokta csoportosítani, hogy rendszeren nem azt czáfolja meg, a mi mondatolt, hanem félremagyarázza mások szavait. Így tett Lukács Béla számításaiival, így tett Bölvös azon állításaiival, hogy 74-ben pénztári készlet maradt több millió a kölcsönből. A miniszterelnök azt mondja, ezek nem a kölcsönből maradtak.

A zárszámadás azonban ellenkezőt mond, mert annak tételeiből világosan kiderül, hogy a megmaradt milliók a kölcsön kibocsátásából származtak. A jelen és mult közötti összehasonlításra megjegyzi, hogy a multban beruházások tétettek, a jelen kormány csak egy beruházást tett, de abban sincs köszönet: ez Bosznia. (Helyeslés a baloldalon.)

Helyf: A jelen törvényjavaslat czélja nem más, mint a bosnyák politika folytatására szükséges költségek előterjesztése. E politika átkos a nemzetre nézve mert oda fog vezetni, hogy a kétségbeesés fegyverét nyomja a nép kezébe, s következménye nem lehet más, mint vagy forradalom, vagy bukás. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.) A miniszterelnök zokon vetve, hogy szölk a grani-csár táborukokat említtette. A miniszterelnök ugy veszi fel a dolgot, hogy ez sértés azon generali-sokra nézve; pedig ez a nemzetet alásza, hogy ne mondja, gyalázza meg, mely idegen befolyás által engedi magát vezettetni. (Helyeslés a szélsőbalon.) Ha az absolutismus fog Magyarországon ural-kodni, akkor szölk és társai, igaza van a minisz-terelnöknek, el fogják hagyni az országot, de nem lesz oki menekülni Tiszának, mert hiszen az ország neki fogja köszönhetni az absolutizmust.

A család egy régi barátja, ki Rambouilletben telepedett volt le, hová az Orbigny asszony jelenléte vonzotta, ki iránt, mint sokan gyanítot-ták, hatvan éves szive hasztalan hőérzelmeket táp-lál, kérdőre vonta néha Neulise asszonyt, kit az-zal vádolt, hogy felemészti minden vagyonát, nem gondolva a jövőre. Az öreg úgynök tudott szá-mítani s az egyik nővér iránt érzett plátói szerel-met nem akadályozta őt, hogy a másik örökös za-varban levő pénzügyeit ne lássa világosan. És így az orvos övegye, s a hajdani úgynök Peche-rean, között szakadatlan folyt a titkos harc s véget nem érő vitatkozások, mi azonban nem volt képes komolyan megharagítani őket egymásra.

— Megmondom kegyednek, mi fogmaradni vagyonából, alig egy sou, s ez pedig nem nagyon sok, szölk az úgynök.

— Ön félre beszél, sok felé van pénzem el-helyezve, felett az övegye.

— Ugyan hol?

— Oly emberek nál kik jobban értenek ér-tékesítéshez, mint sok zsarnok ismerőseik, csunya kíváncsi ember!

— És adnak érte, — mennyit?

— Tizenkét, tizenöt százötlet! remélem elég szép kamat. Meg van elégedve?

— Nagyon is ellenkezőleg. Ez emberek any-nyit adnak most, hogy a végén majd az egész ösz-szeget bekebelezzik.

Neulise asszony csak vállát vonogatta, le-pidgyesztette ajkát s egy dalt dudorászva távozott. Pechenean ur nyugtalan, bosszus s még is előrzé-kenyedet pillantást vetett utána. — Oh kiál-tott, lábával toppantva, örökös tavasz ez, mindig mindig csak virágzik, s soha sem hoz gyümölcsöt! s akarátja ellen is hozzá tette: Ha nem nővérét szeretem, e bolondot imádtam volna!

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

A KÉT NŐVÉR.

Elbeszélés.

Irta:

ACHARD AMÉDÉE!

I.

(Folytatás.)

Neulise asszony, két leánykával ajándékozta meg férjét. Másfél év időközrel jövőn világra, jelenlétük éppen semmit sem változtatott a ház eddigi szokásain. A kicsinyek szépen aludtak bölcsőikben, az anya nem hagyott fel a balózással, s az atya, annál nagyobb hűvel, kitartással csün-gölt munkáján, hogy megkészszeresse jövedel-mét. Ötven éves korában, az orvos, megtörve a folytonos fárasztó munka által, először érezte szívujának veszélyességét, mely betegségnek, már az előtt jeleit tapasztalta.

Tudta, hogy el van veszte. A nélkül, hogy nejről megfelekedeznék, gondolattal folyton gyer-mekeivel foglalkoztak. Midőn halála elkövetkezett, az utolsó percekben, életében először volt any-nyi bátorsága, hogy tanácsot adjon nejének, ki zokogva szoritotta őt karjai közé.

— Nem vagyunk igen gazdagok, szölk el-haló hangon nejéhez, igyekezz takarékos lenni. És mintha félt volna, hogy szavai megsértették a nőt, mintha arra értelmezhetné, hogy semmi ho-zománya nem volt kezét ajkaihoz vonva, halkan hozzá tette: Egy kicsikét, édesem, csak egy kicsi-

két! Noémi megígérte s két héttel az után meg-mutatta, hogy ha szívéből s keserűn fájlalja is Neulise ur elvesztését, de neki tett ígérétét, me-rőben elefiedte.

Említettük, hogy évenként kétszer, május és szeptember havában Neulise asszony Mártá-vaal meglátogatták Marit Rambouilletben; de bár mennyire ragaszkodott is az anya leányához, ar-ra nem tudta magát reá határozni, hogy egy kis városi lakás falai közt, zaj és mulatság nélkül töltsön el, habár csak két hetet is. Mindig ho-zott tehát magával három, négy fiatal hölgyet, ki-választva ismeretségi köréből, a legvirágabb, eleve-nebbeket s bétélepitette őket Raubouillet-be. Nő-vére, Orbigny asszony, egyszer mindenkorra, ki-jelentette neki, hogy házát, míg ott mulat, te-kintse mindenestől magának. Neulise asszony bök-kezűen is gazdálkodott benne, s csakhamar nem leheté másról hallani, mint falusi kirándulások, zöldben rendezett ebédek, lovaglás, séták, rögtön-zött táncz-mulatságok s csinos kis hangversen-yekekről, melyek közepette Noémi nem a legki-sebb szerepet vitte s nem legkevésbé volt ün-nepekt. Különbözn Orbigny asszonynyal szemben ke-verésbé sem is volt fuszélyezve senki, férjétől ko-ra ifjúsága óta elválva, mondhatni övegyességben élt évek óta, s oly szeretetre méltó jellemmel bírt, hogy mindent szivesen felfelozott másokért, még izlését és véleményét is. Lelkületét oly tükrözé lehetett volna hasonlítani, mely egyaránt tükrözi vissza az ég tiszta azurját, s a sötét felhők színét, ha szíve mélyében nem rejtőzik a gyön-géd szeretet és önfeláldozás kiapadhatatlan for-rása.

Tizenöt év óta élt visszavonultságban, s most harminczhét éves volt. Az év e szakában, melyben elbeszélésünk

(Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Nem akar jövedelmét, de azt hiszi, jönni fog ismét idő, midőn újból emigrálni kell a jó hazafiaknak. Ez azon idő lesz, midőn Andrásy már herceggé lett, és az általa elköptatott grófi czimer Tisza Kálmánra lesz ruházva. (Zajos tetszés és derűtlenség a szélső balon.) De akkor lesz, midőn Magyarország czimerébe a koldustarisnyát lehet majd behimezni. (Mozgás.) — A képviselők most behozhatják, hogy nem igaz, hogy lehet oly parlamentarismus, a mely rosszabb, mint az absolutismus; hogy azonban a mai az azt bátran állíthatjuk. Szavait bezárja egy idézettel egy kiváló hazánkfíától e napokban kapott magánlevélből, a melyben éppen a jelenlegi parlamentarismusra vonatkozólag a következő rövid passzus tartalmaztatik: (Halljuk! Halljuk!) „Furcsák mondok”, — ezt írja a kiváló hazafi (Halljuk!) de komolyan mondom: „manus haec inimica tyrannis”, az írja önnök, hogy én nem esnék kétségbe hazám jövődjé felett, ha vaskész, de nyílt arcu tyrannus ülne a nemzet nyakán; de alkotmányos alakosság ama szenderítő gőze, amely lehetővé teszi, hogy egy szolgalelkű factió a maga turpisságát, a nemzeti akarat palástjába öltöztesse; amaz alparlamentarismust, mely önnöknél a nemzet testével, jelenével, jövőjével kufarkodik, ez kétségbe ejt. (Élénk tetszés és helyeslés. Zajos felkiáltások a szélső baloldalon: Éljen Kossuth Lajos!) Ragadják meg ezen alkalmat, a szavazatukkal ne nyomják rá a peesétet e kemény, de fájdalom igazságos ítéletre, mutassák meg, hogy Magyarországon még van önálló, független gondolkodás, hazafias parlament! Élőnk helyeslése a szélső baloldalon.)

Gr. Lónyay Menyhért constátálja, hogy a miniszterelnök egyetlen felvilágosító szót sem mondott a pénzügyi helyzet gyökeres javítása iránti nézetéről. Pedig az ország állapotai most aggasztóbbak, mint akkor voltak, midőn Tisza híres februári beszédét tartá. Kiemeli, hogy Széll Kálmánnak kötelessége lett volna elmondani a házbán az okokat, melyek miatt kénytelen volt lemondani. Mert ez nem személyes kérdés, ez a haza kérdése (ugy van, balról.) Ha, mint a m. elnök mondá — a kormány még nincs egy bankesoporthoz sem köze, lehetne törvénybe iktatni, hogy ha meg lesznek a kölcsön feltételei állapítva, terjeszse azokat a kormány a ház elé, mert akkor már nem szükség a titkolózás. Igaz, hogy a deákparti kormány is nagy kölcsönöket kötött, de azok beruházásokra fordítottak. A m. elnök szótól valódtól az akkor követett vasuti politika miatt; nézze azonban meg az 1867-iki minisztertanácsi jegyzőkönyveket s azokból megtudhatja, milyen volt szülő vasuti politikája. A pénzügyi politikáért, mely lemondása után következett, őt nem teheti felelőssé. Éppen azért ment akkor Bécsbe, mert a követett pénzügyi politikával nem értett egyet. A mi a vasutakat illeti, akkor minden párt részéről sürgötték azok kiépítését. Szólt éppen Bécsben, a magyar állam palotájának egyik szobájában értekezett Tisza Kálmánnal s társaival a Debrecezen vidékre érdekében építendő vasut iránt; emlékezhetik rá, hogy szólt akkor is lehetőleg megvédeni igyekezett az ország érdekeit. A kormány politikájáról elmondhatni a költővel: Multadban nincs öröm, jövődben nincs remény.

Tisza m. elnök az igazságtalanság nagy mértékét látja abban, ha az is, kinek kormányzása alatt keletkeztek a bajok, szótól teszi mindent felelőssé. Szerencsére nem négy szemközti voltak a bécsi miniszteri palotában. Szólt mint Debrecezen megbizottja volt ott, nem mint gründer vagy részvényes. Sürgőtte a debreczeni vasut kiépítését, de nem ő volt az, ki e vasutat a szerencsesápi, beregszászcsapi és mindenféle „csapi” vonalokkal erőszakosan összekötö, a mi bizony most nagyon igénybe veszi az állam garantíáját, de a melynek szülő csak legjövendősebb részét hajtá. Hogy a bosnyák occupatio pénzügyi rendezésünk szempontjából baj volt, szülő nem titkolja, de annak költségeiből legfeljebb négy millió évi teher ered, s nem a nagy deficit. Lónyayra alkalmazza, a mit II. Károly angol királyról mondak: „ez a féha, ki soha sem mondott helytelen dolgot, de soha sem tett helyeset.”

Gr. Lónyay azon czélzásra, miért kötött össze a debreczeni vasut Miskolccsal, csak annyit jegyez meg, hogy mielőtt még a magyar minisztérium megalakult, már volt egy külön terv, amely ugyanezt szándékolta. A történelem fogja majd idővel megmondani, hogy azok, kik hazánk sorsára befolyással voltak, minő épításmot érdemelnek.

Gr. Szapáry miniszter beismeri, hogy rendkívüli eljárás az, mi a kölcsön-tvjavaslatban foglaltatik, de a fennforgó körülmények is rendkívüliek. Helyreigazítva néhány ellenzéki részről felállított számcsoportozatot, a tvjavaslat elfogadását kéri.

Némi vita után a fölötte, a pénzügyi bizottság előterjesztése-e, vagy az elhalasztási indítvány kerüljön előbb tárgyalás alá, a ház névszerinti szavazás útján, 185 szavazattal 171 ellenében, s így 14 szótöbbséggel a kölcsön-törvény javaslatot általánosságban elfogadta.

Szapáry Gyula gr. pénzügyminiszter

beszéd a képviselőház febr. 6-iki ülésében.

(Vége.)

Áttérek Eötvös Károly képv. ur némely állításaira, különösen arra, hogy tisztán akarnak

látni a helyzetben s a multa névze is ki akarják deríteni a valódi tényállást; a kormány azonban nem akarja, hogy tisztán lássanak, azért elnevezte a mult alkalommal Fröhlich indítványának elfogadását. Constátálom, hogy a mult ülésben a kormány egy tagja sem nyilatkozott az indítvány elfogadása ellen, sőt egy a miniszterelnök ur, mint én hozzájárultunk az indítványhoz és csak azt kívántuk, hogy a valóság kiderítéséért, de kívántuk, hogy ez alapon és ne egyoldalulag történjék s azért elleneztük. hogy rögtönzve és oly időben készíttessék el a kimutatás, mely alatt alapos munkát készítene nem lehet.

Azt is állította Eötvös Károly képv. ur, — s ezt is úgy állította oda, mintha a jelenlegi kormány az ország egy nagy tökéjét elkölötte volna, — hogy midőn Ghyecy pénzügyminiszter ur elhagyta pénzügyminiszteri állását, 40 millió frtot hagyott a pénztárban, s ez most szintén nincs meg. Így állítva fel a kérdést, mintha elkölötte volna 40 millió frt, melyet Ghyecy pénzügyminiszter ur a pénztárban hagyott, nem felel meg a valóságnak. Először is bátor vagyok a zárszámadások alapján a képviselő ur által említett összeget corrigálni. 1874-ik év végéig igenis maradt az állampénztárakban összesen 35 millió frt, melynek azonban egy része 12 millió frt, állampapirokban áll, melyek nominális értéke a valódi értékre redukálód. Az egész összeg maximuma eszerint 10 millióra tehető. De ezen összeg nem a központi állampénztárban, hanem az országban levő összes pénztárakban volt, melyek pénztármaradványai évenként kimutatattak. A képviselő ur meggyőződhetik, hogy ezen összeg bármely évben rendszeren 25—30 millió közt szokott ingadozni, és ma is meg van ép úgy, mint meg volt Ghyecy pénzügyminiszter ur távoztával. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

Azt állította továbbá Eötvös Károly képviselő ur hogy soha kormány annyi adósságot nem csinált, mint a jelenlegi, és a korábbi összes koronák együtt véve sem csináltak „annyi adósságot, mint ezen kormány. Bátor vagyok az állampénztárról egy általános áttekintést nyújtani, megjegyezvén, hogy nem egyes miniszterek működéséhez kötöm az összehasonlítást, de az évszámokhoz, és elválasztom a 68-tól 74-ig lefolyt időszakot a 74 utánitól. Nem számítom az előbbi adósságokat, földterhermentesítési adósságot, a szőlődézsma váltáságot. Az első korszaknak veszem a vasuti kölcsön felvételétől a 2-ik kibocsátású kincstári utalványok kibocsátásáig lefolyt időszakot. Ez idő alatt csinált adósság 340 millió forintot tesz. Ezzel ezel szemben 1875—79-ig, hozzászámítva a most kötetendő 100 millió kölcsön fejében 140 millió névszerinti értékét, mert a felveendő kölcsönök annyiba kerülnek, a kibocsátott 260 millió aranyjárdék kölcsönhöz hozzáadva a most kibocsátandó 140 millió névértéket, ez tesz összesen 400 millió frtot, de ebből, ha méltányosok akarunk lenni, a convertált adósságot, az előbb megkötött adósságot nem lehet kétszer számítani, (Helyeslés jobbról!) mindenesetre le kell számítani a kincstári utalványokat névértékben 150 milliót és így marad csak 247 millió, de igazság szerint az adósság convertálására szükséges összeget, mely legalább 60 milliót tesz, szintén az előbbi elköltsé számlájára kell tenni és ezt is hozzáadva az előbb említett 340 millióhoz, mely 1874 előtt költetett el, lesz 184 millió, mely 74 után költetett el (Élénk helyeslés jobbról.) Nagy mozgás a baloldalon; eltekintve attól, hogy igen nagy különbség van a közt, hogy a jelenleg kötetendő adósság consolidált adósság lesz, míg az előbbiek nagy része néhány év alatt visszafizetendő lebegő adósság volt.

Rosszalta a t. képviselő ur az is, hogy 33 1/2 millió függő adósság kötésére hatalmaztatik fel a kormány, és erre azeve azt kéri, hogy miképpen gondolja azt végrehajtani. Erre nézve t. ház! a törvény világos, különösen azon záradékkal, melyet a pénzügyi bizottság hozzátett és melyhez a kormány is hozzájárult, mely záradék világosan kiköti azt, hogy az adósság végleges hitelműveletekkel fedezhető legyen, és kizár minden kétséget, hogy ha t. i. előáll azon eset, hogy aug. 1-ig kötvények kibocsátása útján nem lenne a pénz beszerezhető, függő adóssággal fedezze a szükségletét és ezen ideiglenes hitelműveletet azután consolidált adóssággal törleszse, midőn a kötvények elárúsítása lehetséges leend.

Áttérek most egy más kérdésre, mely tegnap, és már sok oldalról ismételve hangzott, és ez az, hogy igen sajtásdógos dolog, hogy a kormány nem lép fel most a kölcsön előterjesztése alkalomával azon általános pénzügyi programmal, melyet a jövőre nézve követni kíván. Először is bátor vagyok megjegyezni azt, hogy ez nem annyira ezen kölcsön-hitelművelethez tartozik, mint inkább a költségvetés általános tárgyalásához, a mit én az alkalommal, a mennyire annak felfogásom szerint most megfelelni lehetne; teljesíteni is fogok. De felfogásom szerint tisztába kell jönnünk egy kérdéssel, azaz t. i., hogy a program előterjesztésnek két módja van, és ezek közül melyiket tartjuk helyesnek.

A programelőterjesztésnek egy módja az, hogy általános nemzetgazdasági nézetek állítanak fel, több évre menő kombinációt állítanak föl. Van egy másik módja, realis alapon nyugvó javaslattal föllépni, és oly intézkedésekkel, melyek kimutatják számszerűleg, mi lesz ezen javaslatok

pénzügyi eredménye és a javaslat mely időben alkalmaztassék, és ha alkalmaztatik, mikor és mennyiben lehet annak eredményét számba venni.

En, t. ház, a programelőterjesztés ezen utóbbi módját tartom alaposabbnak és helyesebbnek, és azért kívánok ahoz járulni, (Helyeslés jobbról!) mert általánosan kifejezett nézeteket lehetne most is előterjesztetni, de azoknak felfogásom szerint gyakorlati haszna kevés lenne, míg a másik eljárás, mely követtetett 1875. óta — bár akkor is hangzatosított több alkalommal, hogy álljon elő a kormány nagyszabású programmal; e helyett akkor is a kormány 1875-ben az előterjesztett költségvetésben és a benyújtott adótervényekben fektette le alapját pénzügyi programjának, melynek eredményét a mult év végéig tagadni senki sem fogja.

Lónyay gr. képviselő ur szintén ezen nézetből indult ki egy nagyszabású pénzügyi program előterjesztését kívánta és attól tette függővé a javaslat elfogadását. Ezzel szemben bátor vagyok kijelenteni, hogy én igenis értem az ez uton való eljárás lehetőségét, de hivatkozva a multa, bátor vagyok egy körülményt figyelembe ajánlani. Helyes intézkedés volt-e 1867-ben előterjesztési vasuti kölcsönről szóló törvényjavaslatot, a melylyel mellesleg legyen mondva, hogy a most a legutóbbi időben kötött kölcsön igenis kiállja a versenyt mind a kamatterhek mind a befolyt pénz nagysága tekintetében, mert a zárszámadási bizottság jelentése szerint ezen pénz után 7 1/3 %-ot fizet az állam, a törlesztést ide nem számítva. Helyes volt-e az ezen kölcsönről beterveztett 1867. 13. t.-cz. által, melynek folytán ezen kölcsönből 61 millió foly be az állampénztárba, majdnem egyidejűleg 1868-ban beterveztett azon törvényjavaslatot, mely az állami vasutakhoz jelenleg tartozó hálózatnak kiépítését rendeli el, melynek pedig kiépítése a befejezésig, az államvasutak mérlege szerint 110 millióba került úgy, hogy egy nagy fedezetlen összeg maradt, melyről sem akkor, sem a későbbi időben nem történt intézkedés? Másrészt helyes volt-e azon pénzügyi politika, melynek következtében megszavaztattak a kamatbiztosítások, melyek folytán évenként 15—16 milliót kellett az országnak ezen czímen fizetni, úgy, hogy ma már körülbelül 100 millió követeletünk van e czímen? Ezen két nagy teher okozta részben azt, hogy az 1873. és 1874-iki nagy lebegő adósságot meg kellett kötnünk, (Igaz! Ugy van! jobb felől!) és ezen nagy teher következménye volt az is, hogy ezen adósság convertálásáról most kell gondoskodnunk. (Igaz! Ugy van! balfelől.)

Ily pénzügyi conceptiókkal, ily pénzügyi tervekkel könnyen lehet előállni, de én ezek helyébe gyakorlati, alapos javaslatokat kívánok tenni. (Zajos helyeslés jobbról.)

T. ház! Az én felfogásom szerint ma egy nagy feladat előtt áll a törvényhozás, és ez az, hogy azon nagy kötelezettségnek, melyek néhány évvel ez előtt keletkeztek, ezen év folyamán eleget tethessünk. Ezen czél nagy áldozatokat, nagy erőmegfeszítést kíván, és ha ezen áldozatokat megkezes a nemzet, akkor ezen törvényhozás, akkor ezen kormány egett tett feladatának. Ezért kívánom én, hogy adassék meg az eszköz, hogy ezen követeletmennyek eleget tenni lehessen és ezen czél elérése szempontjából kérem én ezen törvényjavaslat elfogadását. Zajos helyeslés jobb felől.)

Hegedűs Sándor beszéde

a képviselőház febr. 7-iki ülésén.

Hegedűs Sándor előadó nem hagyhatja észrevételek nélkül a törvényjavaslatra tett ellenvetéseket, melyek az azt támogató pártot könnyelmű számításával s könnyelmű elhatározással vádolják. Többen kiemelték, hogy a törvényjavaslatban foglalt követelet nem alkotmányos, mert fedezetet kér még meg nem szavazott kiadásokra. Ez állítás tarthatatlan, mert a még meg nem szavazott kiadások költségeinek kifizetésére a kormány föl nem hatalmaztatik, ez csak akkor adatik meg, mikor a ház a költséget meg is szavazza. Helfy vádolta őt (szólót), hogy könnyelműen számít s könnyelműségben még egy kis svindlit is követ el, mert a kormány által csak hozzávetőleg megállapított költségeket az utolsó krajczárig kiszámította. E vád sem áll, mert a pénzügyi bizottság krajczárokat nem vett föl számításába, és e szerint, ha itt van valami svindli, az inkább Helfy olvasásában, mint az ő (szóló) állításában keresendő.

Lukács Béla kiszámítja, hogy az évi deficit a bizottság által contemplált összegnél nagyobb lesz. E fölötte most sem pro, sem contra nem lehet vitatkozni, mert nem állanak rendelkezésére azok az adatok, melyekből a deficitet meg lehetne állapítani. — Lukács továbbá számításába még a jövő évi kamatok egy részét is fölveszi s körülbelül 1/4 évi költségvetést csinált. Ez eddig szokatlan eljárás, melyet a ház mind eddig nem követett.

Bujanovics s utána több szónok azt mondá, hogy e tvjavaslat azt foglalja magában: szerezz pénzt minden áron. Szólok kérdi, vajjon ilyen támadás jó hatással lehet-e hitelünkre a külföldön? Hogy ha e vád annyira érvényes és erős lenne, hogy ez alapon egy törvényjavaslatot el lehetne tételi, akkor legtöbb államban a külföldön az ily természetű törvényjavaslatokat el kellene utasítani, mert tagadhatatlan és e tekintetben hivatkozik Lónyayra és Bujanovicsra, kik ez ügyekben

igen jártasak, hogy a járadékkötvények értékesítése általában nem úgy történik, hogy a törvényhozás azok árfoalyamat előlegesen meghatározza, mert megeshetnék, hogy minden esélyek közül a legrosszabb vétetnék föl, mely a kedvezőbb kombinációkat föltétlenül kizárná.

A kormány éppen azért, mert nem minden áron akarja elhelyezni a járadék-kötvényeket, köttette ki magának a jelzalog kölcsönt. Ez utóbbi ellen ezt az ellenvetést tevő Lónyay, hogy ha e tétre megyünk, nem lesz többé módunkban kedvezőbb természetű kölcsönt kötni. E vádra megfelel eddigi pénzügyi történetünk. Kötöttünk volt jelzalogkölcsönt s mégis sikerült járadékkölcsönt megkötni.

Helfy azt mondá, hogy kezébe adunk a bankesoporthoznak egy váltót egy kis összeg fejében, hogy azon akármily áron pénzt szerezz. E váltót, ugy mond szóló, nem adatik a bankesoporthoz kezébe, e váltó Magyarország felelős kormányának adatik kezébe (Zaj. Felkiáltások balról: rosszabb a zsidónál! fényes, multa férfiak kezébe. (Zajos ellenmondás). Én a t. képviselő uraknak meggyőződés tisztelettel meghallgattam, s önkö érdemet csinálnak maguk közt abból, hogy valaki hűpárttag legyen, engedjék, hogy nekem is legyen annyi jogom (Helyeslés jobbról. Ellenmondás balról.)

És hogy ne provokáljam önket, kijelentem azt is, hogy nem is hivatkozom a kormányférfiak politikai multjára, hanem a becsületesség ama szennytelenességére, a melyet tanusított; s azt sem teszem, hogy föltétlenül bizalmat követeljek csak azért, mert így vagy amugy hívják a kormányt, hanem azért, mert Magyarországon jelenlegi többsége támogatja. (Ugy van! jobbról.)

Eötvös felhozta, hogy mily könnyen tárgyalják a szabadelvű párt körében a fontos tárgyat. Szólok szintén szerzett magának tájékozást, hogy mennyi időt fordít az ellenzék álláspontja elfoglalására, s arra a meggyőződésre jutott, hogy az ellenzék álláspontja ugyancsak rövid idő alatt határozta magát. Ha nem volt nekik hitekeszükség, engedjék meg, hogy e párt is birjon annyi öntudattal, annyi kötelezettségérzettel, hogy megállapítsa nézetét, véleményét. (Élénk helyeslés jobb felől.)

Szólok beszédét így fejezi be: Elmondám egész jószíntem, hogy miért szavaztuk meg e törvényjavaslatot: megszavaztuk azt nem lesütve, nem félénken, hanem határozottan és meggyőződésszerűleg, (mozgás a baloldalon) és a ki ezen meggyőződésnek önzetlenségét és tisztaságát kétségbevonja, annak nem erről a katedrálról felelek. (Tetszés a jobbon; felkiáltások a szélsőbalon: képek vagyunk mindenütt megfelelni!)

Megszavazzuk e törvényjavaslatot nem azért, mert feltétlenül jó, hanem mert feltétlenül szükséges. Megszavazzuk azért, nem mintha a kölcsön olcsóságáról biztosítva lennénk, hanem azért, mert a kedvező esélyeket jelenlegi rossz helyzetünkben is felhasználni akarjuk, és mert gondoskodni akarunk nyomasztó helyzetünk könnyítéséről, államháztartásunk folytatásáról.

És ha Lónyay Menyhért gróf, ha Lukács Béla és Helfy Ignác képviselő urak bivatkozta arra, hogy előbb állapítsuk meg a programot, melyet a kormány jövőre folytatni fog, akkor figyelemzettem őket arra, hogy ha most beszélünk programról, akkor, a mikor gondoskodnunk kell a hitelezők fizetéséről; ha mi most azt mondjuk a hitelezőknek, hogy várjon, ha azt mondjuk a katonaságnak, hogy várjon szolgájának kifizetésére, ha azt mondjuk az állam kereséknek, hogy addig ne működjék, míg mi a jövő terveiről beszélgetünk, a melyekben Lónyay Menyhért gr. képviselő ur mindig oly leleményes volt és leleményes még ma is, akkor azt hiszem, hogy megfordított sort rendet követünk s legalább is nem a szükség érzetét elégítjük ki.

Megszavazzuk végre ezen tvjavaslatot azért, mert ez által terhes függő adósságainktól megszabadulunk, mert az által, mint azt Szilágyi Dező t. képviselő gunyosan mondotta, nyugalmasabb helyzetbe jutunk. Igenis, t. képviselő ur, nyugalmasabb helyzetbe jutunk, mely legálább több időt fog nekünk engedni bajaink orvoslására, nem szabadít meg bennünket bajainktól, de időt enged arra, hogy bajaink orvoslásáról gondoskodhassunk; nem nemti meg végképpen és nem rója le követelettegeinket, újabb terhekkel is jár, de megővja fizetési képességünket. És e fizetési képesség és hitelképesség szempontjából és ennek érdekében apostrofálom e házra, ajánlom a törvényjavaslatot. (Élénk helyeslés jobb felől. Mozgás balról.)

BELFÖLD.

Mócs, 1879. február hó.

Hogy napjainkban bennünk a játékonyság iránti érdeklődés egészen ki nem halt, igazolja azon eredmény is, a melyet kimutatni tudunk, Mócson 1879. évi jan. hó 25-én a kolozsvármegyei „mócsi kórház” javára tartott táncszvigalom tiszta jövedelmét. Mócs vidéke, soha sem vonta érdeke megkívánja. A vidék múltó akart lenni a cél nemességéhez, nemcsak tömeges megjelenése, hanem a mostani nehéz körülmények közt, áldozatkészsége által is.

Nevelte a sikert mélyen tisztelt bálányánk mlgos. gr. Bóldi Ferencné 6 nsga, ki közbejött akadályok miatt jelen nem lehetvén, megyei tiszt

teletbeli főorvos Mr. Winkler Frigyesné 6 nsgát hivta fel helyettes bálányául.

Kötelességünknek érezzük, hogy a kezünkön eddig már bejött összegről hirlapilag számoljunk, illetve a felülitéseket nyugtázzuk.

A befolyó összegből levonva a kiadásokat marad nevezett kórház tiszta jövedelmét 119 ft 3 kr. Felülítettek: a jelenlévők közül Száva András, Novaly 1 frt; Mezei János kir. jbró Mócs 3 frt, Nagy Károly Mócs 1 frt, Telegdy Károly kir. aljbír Mócs 1 frt, Komis Lajos szolgabíró M.-Kálán 2 frt, Gyógyszerész Rehoczky Zsigmond Mócs 4 frt, Petho Endre Mócs 1 frt, Vajda Károly K.-Sármás 1 frt, János László Királyfalva 2 frt, Nekiti Leo Mócs 1 frt; Gámán János M.-Kálán 1 frt, Nagy József Mócs 3 frt, Gáll Albert Aranykut 3 frt, Ferenczy József Korpád 1 frt, Ferenczy Gyula Korpád 1 frt, tiszt. főorvos Mr. Winkler Frigyes Mócs 8 frt, Lázár Moni N. Sármás 4 frt, Csobánczy Pál Mócs 1 frt, Kereszt Domokos K.-Sármás 1 frt, Gáll Gyula M.-Kálán 3 frt, Bozák Hieronym Mócs 1 frt, Nagy Elek Mócs 3 frt, Szörcey Gáspár M.-Vásárhely 1 frt, Sándor Géza Száva 50 kr. A meg nem jelentek közül: Mlgos gr. Bóldi Ferencné 6 nsga jegyét megváltotta 30 forintjával és ezen kívül elárúított jegyek árban 11 frtot küldött be.

Pap Ferenc és Pap Mihály Gyoke 5 forint, gr. Bethlen Jánosné 6 nsga V.-Kamarás 5 frt, gr. Bethlen Dani V.-Kamarás 5 frt, Mohay Károlyné özv. M.-Kálán 5 frt, Gámenczy János Kolozsvárt 2 frt, Booskor Albert P.-Kamarás 1 frt, főtiszt. Germán János Szombattelke 2 frt, Nagy András V.-Kamarás 2 frt, Luczay Albert Berkenyes 2 frt, Szilágyi György M.-Frata 3 frt, Moga Jakab M.-Frata 2 frt, Gotthárd Sándor F.-Szováth 2 frt, gr. Bóldi Kálmán Bóld 5 frt, gr. Bóldi Ákos Mócs 1 frt, Gámenczy Gerő Mócs 2 frt, Brul Márton M.-Lógen 2 frt, Müller Mihály Novaly 1 frt, Mayer János Száva 5 frt, Komis Druza M.-Kálán 1 frt, Verecs Ákos K.-Sármás 2 frt, Weber Albert M.-Örményes 2 frt, Kendenffy Gyula Méhes 2 frt, Strasser Lipót Kolozsvár 1 frt, Simon Albert M.-Szt.-György 3 frt, Sala Sámuel A.-Szováth 3 frt, Daák Ferenc F.-Szováth 3 frt és Balogh Pál Urbi-Szentpéterről 2 frtjával váltották meg jegyeiket. A nemeskeblű adakozók fogadják hálás köszönetünket.

A rendező bizottság megbízásából: Rohonczy Zsigmond M. Winkler Frigyes pénztárnok. biz. elnök.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOKBÓL.

Kis-Küküllő megye közigazgatási bizottsága.

D.-Szt.-Márton, febr. 6.

A közigazgatási bizottság tegnap tartott ülésén főispán gróf Bethlen Gábor elnököl; a választott tagok közül nem jelent meg három; a hivatalból való tagok közül kettő maradt távol; elmaradását azonban mindenik kellelő igazolta.

Az ülés megnyitása után gróf főispán bejelent, hogy a hosszú-aszói járásbíróság börtönét megvizsgálta, az elhelyezést, élelmezést kielégítőnek találta.

Az alispáni jelentés felemliti, hogy január havában a vezetése alatti közigazgatás beadványi jegyzőkönyvére 776 ügydarab érkezett, melyek el is intéztettek, a megye területén a közbiztonsági, egy egészségügyi viszonyok kielégítők voltak; a megyei utvonalonok a kavics szállítás folyamában van; végül bejelent, hogy két körjegyző ellen fegyelmi keresetet rendelt el, és hogy e jegyzők egyike hivataláról lemondván, ellenébe a fegyelmi eljárás beszünttetett, másikapedig a befejezett vizsgálattal alapján dorgálással fenytettetik.

Az adófelügyelő jelentéséből pedig megtudtuk, hogy január havában 23004 frt 60 kr. állami adót szolgáltatottak be adófizető polgáraink, és hogy az 1878-ik évre az adókövetés folyamatba indított.

A közegészségi állapotokról tett főorvosi jelentés szerint, az egészségi viszonyok kedvezők. A járványok fejlődését betegségek közül csak a toroklob földult elő szorványosan Ádamos, Dézsfalva, Dombó és Vidrátseg községekben; járványosan D.-Szt.-Mártonban, hol összesen 9 gyermeket lepett meg, kik közül teljesen gyógyult 4; javulás alatt van 3, elhalt 2.

A kir. mérnök előadta: hogy e megye területén lévő államvasutakra szükséges kavics mennyiség már meg van állapítva, és a szállás megindítva, a folyó évben építés alá kerülő műtárgyak tervezetei elkészítve csak engedélyezésre várnak, ez értendő a Maros vize által Radnoth községén megrongált utráz javítási tervezetere nézve is, — továbbá bejelentette, hogy a Kis-Küküllő folyamán lévő malomgátak rendőri vizsgálatát, az e végett kiküldve volt mérnök már befejezte, de a munkálat eredménye az idő rövidsége miatt még egybeállítható nem volt, azonban a legközelebbi ülésen be fogja mutatni.

Az árvászeki elnök előterjesztése szerint január havában 343 beadvány adatott jegyzőkönyvre, 299 ellátást nyert, 44 elintézetlenül ájtott február havára, — a járási szolgabíráknál 174 hagyaték ügy vár tárgyalásra, s azon t. c. intetéből, mivel mindaddig, míg azok tárgyalása befejezést nem nyer, a vagyon kezelés nem ellen bírhet, a halogatásból pedig könnyen az árvák károsodása

(218-6)

(198-800)

Elsinger M. J.

Bécs, Neubau 2.

Zollergasse,

Vollzugsgesetz

Ajándék

Vollzugsgesetz

Elsinger M. J. és fiai

Bécs, Neubau, Zollergasse 2

csász. kir. hadügyminisztérium, ő felsége hadtengerész és

csász. kir. királyi szabadalmazott gyárának

legjobb és legújabbatmált

eső köpönyeget,

kosztikaró ponyvát, ágybetéteket, sátorkezelőket.

eső köpönyeget,

kosztikaró ponyvát, ágybetéteket, sátorkezelőket.

MOLL SEIDLITZ-POR.

Valódi csak,

ha minden dobozon

a sas és az én sok-

szorozott czégem

van lenyomva.

30 év óta a legjobb eredménnyel használt mindennemű gyomor-

betegségek és emésztési bántalmak (mint étvágytalanság, szor-

lás stb.) vértörődés és aranyér-bántalmak ellen.

Különösen oly égyeknek ajánlandó, kik ülő életmódot visznek.

Hamisítások bíróság tiláztatnak.

Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 1 frt. oszt. ért.

Franczia borszesz és só.

A legmegbízhatóbb orvosok a szenvedő emberiség részére minden belső

és fogfájásnál, idült hibák és sebek, rákbajok, üszök, gyuladt szemek, hű-

dés és mindennemű sértésnél stb. stb.

Palackban használati utasítással együtt 80 kr. o. é.

Dorsch-halmáj-zsirolaj

Krohn M. és társától

Bergenben (Norvégiában.)

Ezen halmáj-zsirolaj valamennyi, a kereskedelem előforduló faj kö-

zött az egyedüli, mely orvosi célokra használható.

Ára egy üvegnek használati utasítással együtt 1 frt o. é.

(69)

Főraktár:

(1-52)

Moll A. gyógyszerész, cs. k. udvari szállító,

Bécs, Tuchlauben.

Raktárak a birodalom minden jó hírnevű gyógyszerüzében, avagy

fűszerkereskedésében vannak. Raktár nélküli helyiségekben nagyobb vétel-

nél magánsemmel is megfizethető árakban részesülnek. A t. cz. kö-

zönség figyelembe veszi, hogy Moll-féle készítményeket kőri és csak is

olyanokat elfogadni, melyek védjeggyel és aláírással ellátva vannak.

Raktárak. Kolozsvárt: Valentini Ad. gyógyszerész. Wolf

János, gyógyszer. Dr. Hintz György, gyógyszer. Székli Miklós,

gyógysz. Dietrich Sámuel keresk. Brassóban. Jekelius Nándor, gyógyszer.

Fabik Ele, gyógyszer. Déván. Weisz Adolf. Szébenben. Müller K, gyógyszer.

és Reissenberger A. F. Segesvárt. Teutsch J. B.

A. MOLL. k. k. Hof-Lieferant, Wien.

Hirdetmény.

A maros-vásárhelyi takarékpénztár

„részvény-társulat“

X-dik évi rendes közgyűlését

folyó évi február-hó 24-kén délelőtti 9 órakor,

a „TRANSSYLVANIA“ dísztermében tartja meg.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlés vezetésére elnök választás.

2. A közgyűlés megalakulása után a szavazati jog gyakorlása tár-

gyában lehető sérelmek, rövid szóbeli ellátása.

3. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése, egy 3 tagu bizottság

kijelölése. (67) (1-3)

4. Igazgatói jelentés, a lefolyt üzleti év eredményéről.

5. A felügyelő bizottság jelentése évi működéséről; — ajánlata a

zárszámadás és mérleg megállapítása, a tisztikar felmentése és a nyere-

mény felosztásáról.

6. Jutalmazások, tisztviselők és szolga fizetések javításának meg-

határozása.

7. Egyik igazgató megválasztása.

8. Az alap. szab. 34, 35, 37 és 38-dik §-nak módosítása aránt,

nyílt időben beadott indítvány tárgyalása.

Maros-Vásárhelyt, 1879. februárius 6-kán.

Az Igazgatóság.

Igazolási jegyek a takarékpénztár helyiségében, a közgyű-

lést megelőző két napon reggeli 9 óráig déli 12 óráig, délután 3 órá-

tól 6 óráig, ugy szintén a közgyűlés napján, a gyűlés megkezdése előtt

az igazgatóságnál kivehetők.

(59)

(5-5)

nagyobb meny-

nyiségben vásárol-

tatnak.

Bővebb felvilágosítást

nyerhetnek

CSIKI TESTVÉREK

fűszer-, liszt-, ásványviz-, csemege-, és

borüzletében Kolozsvártt.

Írásbeli ajánlatok és minták e hó

12-ig elfogadtatnak.

Egy

csinosan

berendezett

szobák

Kolozsvár

FŐTÉRÉN

elnyős

feltételek mellett

kiadó.

Értekezhetni

CSIKI TESTVÉREKKEL

Kolozsvártt.

NOLL K. és társa,

1870 óta bejegyzett cég Bécs, Gisellastrasse 6 sz. Bécs,

ajánlják magukat mindenféle állam- és üzletpapír, sorsjegy, arany és

ezüst pénz bevásárlására és eladására a legkedvezőbb feltételek mellett.

Vidéki megrendelések posta fordultával telje-

sítetnek. (279-68) (26-50)

Hasonlólag szolgálnak 2 frtjával o. é. rendkívüli közös államsorsjegyekkel, mely-

nek tisztajövedelme a közös hadsereg mozgósított tartalékosai családjaiknak, valamint a

mindkét állambeli mozgósított honvédek családjaiknak van szentelve, s melynek húszas

f. é. márczius 6-kán lesz.

Csak nőknek!

kik fehérforrásban (Leucorrhoe) — a magtalanság, hajhullás, fejfájás, rossz kinézés és gyengülés

leggyakoribb okozója — szenvednek, küldök egy több ezer esetben fényes sikerrel hatásúnak

bebizonyult szer. Nem bevinni való gyógyszer, nem is felelősség, hanem egy egyszerű ké-

nyelmes eljárás, mely tíz nap alatt a betegséget, bármely stadiumban is lenne, (tökéletesen

meggyógyítja. (608-13) (20-*)

Utánvét vagy készpénzben Ára 5 frt.

Cím: Apotheker ALOIS WOTSCH N. Szében.

Első és legnagyobb bécsi cs. k. udvari fehérnemű

gyár-raktár,

képviselve

Teutsch J. B. által Segesvártt,

árul nagyban és kicsinyben a legújatosabb gyári árakban.

Vászon férfi-tingeket, „Oxford-férfi-tingeket.”

Chiffon vagy angol Shirting-tingeket, fehér vagy tarka színben, külön gallérral

és anélkül.

Férfi-gallérokat, közelőket, gatyákat.

Női fehérneműket (ezeknek feladandó, hogy a hölgy szikár, közepé

vagy erős termelt.) (31) (2-*)

Vászon női-tingeket, igen ajánlatos, elegáns kiállításban,

Női-gatyákat, finomak, hímzve és snjtásosva.

Női-ponyola-öltöket, vagy háló-réklit,

Női-öltözö-köpenyeket,

Női-gallérokat, előket és közelőket,

Női-szoknyákat, vállakat, zsebkendőket valódi lenvászonból, francia battistból,

battist clair, gyapot, vagy utánzott battistból és csemege fehérneműket.

Kiházasítások a leggyorsabbtól a legfinomabb fajtáig, minta,

mérték és megrendelés szerint legrövidebb idő alatt.

Levélbeli megrendelések jótállás mellett pontosan teljesítenek s az ár vagy

készpénzt, vagy a megrendelés átvételkor utánvét által fizethető.

Férfi-fehérneműket levélbeli megrendelésénél feladandó a

nyak-vastagsága centiméterben, t. i. a gomblyuktól a gombig.

TEUTSCH J. B., Segesvártt.

(429-37)

(8-*)

China-szőrp.

Párisi gyógyszerész Grimault és társának vastartalma China-szőrp, a két legjobb szon-

gitó szer foglaltja magában, melyet a gyógyszerészet ismer, t. i. a china-héjat, a legjobb erősítő

szert, s vasat, a vér egyik főelemét. Ez az a párisi orvosok által leggyakrabban ajánlt szer,

hölgyeknek és fiatal lányoknak, a kik gyomorbajban, épkörben, fehérforrásban, vagy ren-

detlen tisztulásban szenvednek. Gyermeknek, aggok és oly égynek számára, a kik vérszegén-

ységben vannak, kitűnő hatású, étvágyat csinál, elősegíti az emésztést, s visszaadja a vér

természetes színt.

(28)

Ö csász. és apost. kir. Felsége

(4-5)

folyó évi október 25-kén kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott,

hogy a közös hadsereg

mozgósított tartalékosai

mozgósított honvédei

és a két birodalom rész

esaládjaik javára egy

rendkívüli közös államsorsjáték

foganatosítások.

Ezen legfelsőbb parancs folytán megnyitja a cs. kir. lotto-jövedéki igazgatóság ezen

állam-sorsjátékot,

melynek nyereiményei a játéktér szerint összesen

226.200 forintból állanak.

Ezen dúsán felszerelt sorsjáték 7172 nyereiményt tartalmaz és pedig:

1 főnyereiményt 60 000 frt.

1 „ 15 000 „

1 „ 10 000 „

1 nyereiményt 5000 „

10 „ egyenkint 1000 „

20 „ „ 500 „

40 „ „ 200 „

80 „ „ 100 „

2000 sorsnyereiményt egyenkint 20 „

5000 „ „ 10 „

és 18 elő- és utónyereiményt egyenkint 1000 frt., 500 frt. és 200 frt. alatti sors. papírjárdékban

1879-dik évi május 1-től járó kamattalvezetett.

és pedig 30.000 frt. magyar aranyjárdékban 1879-dik évi július 1-től járó kamattalvezetett és 30.000 frt., osztr. papírjárdékban 1879-ik évi május 1-től járó kamattalvezetett

az aranyjárdékban 1879-ik évi július 1-től járó kamattalvezetett

osztr. papírjárdékban 1879-ik évi május 1-től járó kamattalvezetett

készpénzben

A húzás visszavonhatatlanul 1879-dik évi márczius 7-kén eszközöltetik.

Egy sorsjegynek ára 2 frt. osztr. ért.

A cs. kir. lotto-jövedéki igazgatóságtól.

Kelt Bécsben, 1878. december 7-kén

Thurnburgi Latour Károly,

cs. kir. udvari tanácsos és lotto-igazgató,

Stein János

erdélyi muzeum-egyleti könyvtáros és kiadónál megjelent

és ugyanott kapható.

KÖZSÉGI FAISKOLA.

Alapvonalok a gyümölcstenyésztésre.

Községek, néptanítók, gazdák számára írta Kócsi Károly, a ko-

lozsvári ev. ref. főtanodában a természetrajz r. tanára.

(A szöveg közé nyomott 58 ábrával és egy tervlappal.) Nagy 8-adrét.

X. és 200 l. Ára 1 frt 50 kr.

TARTALOM: Előszó. Bevezetés. I. szakasz. Egy faiskola mun-

kái. I. Hogy fektűdjék a faiskolának szánt hely s milyen legyen talaja? 2. A fa-

iskola nagysága, beosztása, elkészítése. 3. A földforgatásról

rigolizálás. 4. Trágyakészítés. 5. Hogy szerzik a jó vadfát? 6. Hogy növelik a jó vadfát? 7. Egy faiskola kellekei. 8. Előkészületek az oltvány s beállítására. 9. Mikor szedjük

oltó galyat? 10. Az oltás vagy nemesítés módjai. A) Pá-

rosítási módok. a) Egyszerű párosítás. b) Egyszerű nyelvez-

zés. c) Kettős nyelvezés. d) Lapozás. e) Nyeregzés. f) Kettős

nyeregzés. g) Oldaloltás. h) Völgyelés. B) Nemesítések

hasításával. a) Féloldali hasítás. b) Egész hasítás. c) Héj

alát oltás. C) A szemzésről. 11. Teendők a nemesítés első

évében. 12. Hogy növelünk lágymagva gyümölcsoltványokat?

a) Első év. b) Második év. c) Harmadik és negyedik év. d)

Ötödik év. 13. Hogy növeljük föl a csontárosokat? II. sza-

kasz. A latorfa. (piramis) növeléséről. III. sza-

kasz. A gyümölcsfák ültetéséről. 1. Minő égalj alatt

és mily fekvésnél tenyész a gyümölcsfa legdusabban? Mily

talaj kell a gyümölcsfának? 3. A gödörkésítésről. 4. Ültetés

előtt. 5. Hogy kell ültetni a gyümölcsfát? 6. Az új gyümölcs

készíthet kezeléséről. IV. szakasz. A metszésről. 1. A

metszés célja. 2. A fák rügyeiről. 3. Ágak, galyak. 4. A

gyümölcstütyűk és fészkek. 5. Tavaszi metszés. 6. A nyári

metszés. V. szakasz. Régi gyümölcsösök munkái.

1. A vén fák tisztogatásáról. 2. Hogyan kell a vén fát megifjítani? 3. A fák

trágyázásáról. 4. A terméketlen fákról. 5. A fák betegségei. a) Perzseny. b) Rák.

c) Mézga. VI. szakasz. A fák ellenségeiről. A) Tavaszi ellensé-

gek. 1. Bimbófurkár. 2. Rezes eszelény. 3. Közönséges cserebogár. 4. Szőrös és

kopott porodár. 5. Galagonya üzöndék. 6. Gyűrűs pótróc. 7. Sárgafajú gyapjász.

B) Nyári ellenségek. 1. Csonti Velész. 2. Oltási Velész. 3. Alma Ilonca.

4. A korpárok. C) Őszi ellenségek. 1. Téli Törköny. 1. Nagyott Pogányka.

D) Téli ellenségek. VII. szakasz. Mily gyümölcsfajokat szar-

porítsunk? A) Almák. B) Körték. C) Szilvák. D) Kajsziak. E) Őszi barackok.

F) Cseresznyék, meggyek. VIII. szakasz. A bogós gyümölcsök mi-

veléséről. 1. Az egresről. 2. A veresszlőről. 3. A málnáról. IX. szakasz.

A téli estékre. 1. A fák legapróbb alkatrészéről. 2. A fa szerkezetéről. 3.

Miből áll a fák hamva. 4. Hogy jut a táp a fába?

E műre feleslegessé tesz minden dicsergetést azon elismerés, melyet a kor-

mány részéről nyert, ugyanis: a m. kir. oktatásügyészség az erd. gazdasági egyet

előterjesztése folytán, a rendelkezése alatt álló ily célú alaphoz 400 — négyszáz

o. é. forintot utalványozott a boldogult KÓCSI KÁROLY özvegyének és árvaának

azon érdem elismeréséül, melyet Kócsi Károly „Közégi Faiskola” műve megírása

és kiadása által a gazdasági ösmeretek terén szerze magának.

Vidékre 1 frt 60 kr. utalvány általi beküldésnél

bérmentve

Stein János

könyv- és zeneműkereskedése

Kolozsvártt.

(45)

(8-10)

FARSANGI IDÉNYRE!

CSAPÓ SÁNDOR nagy árutárlatában Kolozsvárt kapható

legújabb francia bál legyezők 35 krtól egész 10 frtig, táncz jelvények (Cotillon orden) egész

és fél lárvák, Angol és francia illatszerek hajporok, egyéb Toilethez szükséges kellekek férfi

ingek, közelők és nyakkendők, kitűnő jó bál és utczai kesztyűk.

Vidékre rendelményeket legpontosabban teljesítek

CSAPÓ SÁNDOR.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdászai az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.